

A BÉLTISZTÍTÓ

A „Béltisztító-Iparosok Országos Egyesülete“ hivatalos lapja.

Szerkesztőség és kiadóhivatal :
SZEGED, ILONA-UTCA 18. SZÁM.
 Kéziratok nem ===== :: Szakcikkeket
 adatnak vissza. ===== honorálunk. :

FŐSZERKESZTŐ :
Dr. KORMÁNYOS BENŐ.
 TÁRSSZERKESZTŐ :
BÁNATFI ANDOR.

Megjelenik hetenként egyszer.
 Előfizetési árak :
 1/1 évre 6 korona. 1/2 évre 3 korona.
 Hirdetés megállapodás szerint.

A béltisztítók jövője.

VII.

Előbbi cikkemben említettem a béltisztító alárendelt és rendezetlen helyzetét ahhoz a vágóhidhoz, a melyen dolgozik. Ez a helyzet gyatra folyománya annak az általános társadalmi és törvénykezési lazaságnak, mely a béltisztító iparosságot magába a husiparosságra állítani vonakodik. Nemcsak országunk laikus társadalmi osztálya, mely jóformán nem is ismeri a béltisztítót, de ha már hall is róla, egy utálatot jelző orrfintorítással siklik tova felette, hanem maga a husipar és a rokonszakták sem bánnak velük és érdekeikkel azzal a méltányossággal, mint azt ez a szakma megérdemelné.

Ezen a ponton elindulhatnánk és vaskos könyveket írhatnánk tele a béltisztítók jelenkori helyzetéről, abból a korból, mely a kulturált-ság, az emberi szabadság, egyenlőség és testvériség jegyét hordja magán. Ez azonban most nem feladatunk.

Az alárendelt viszony, mely béltisztító és a vágóhid között fennáll, eredő forrását abban az alárendelt viszonyban találja, mely a vágóhidon kívül a béltisztító és vágók, illetve mészárosok között áll fenn.

A béltisztító és mészárosok közötti üzleti viszony 3 formában található fel az országban. Vannak állomások, hol a mészárosok ellenszolgáltatásért engedik át a belet a béltisztítónak. Ez az ősi, eredeti formája az összeköttetésnek. Abból az időből származik, a mikor a bél még nem volt annyira keresett árucikk, a mikor még a piaci pacalos asszonyok kapták azt ráadásul, vagy a vágásnál segédkező henteslegény, ki azt részint kipucolva adta el, részint pedig csak disznó tartóknál értékesítette, mint tápanyagot. Ez az ősi forma még sok helyen ma is fennáll ; a pacalos asszonyok például a hajduságban, vagy a legény tisztítók például Zsolnán

és Erdélyben sok helyütt. Ma már csupán ellenszolgáltatás ellenében csak olyan kis helyen kapja a beles a belet, ahol azért ha fizetne valamit, megélni nem lenne képes. Itt azután a beles tartozik a marhát levágni, feldolgozni, a vágás után tisztogatni, sőt gyakran a mészárszékben is dolgozni, a miért külön hust is kap. Ez már csak igen kevés és igen kis községekben van meg. A legtöbb helyen azonban már, a vágás arányához mérten, 40 - 160 fillért fizet a beles egy marha bele után, sőt az élheterlen és számolni nem tudó konkurrenczia még ezen is túl megy. De bármily magas is a bél ára egyik vagy másik helyen, a mészárosok megkivínják, hogy a vágásnál a beles segédkezzen ; tehát most már kétszeres árat ad a beles a bélért, még pedig pénzt és munkát.

Viszont vannak olyan különösen nagyobb állomások, hol a beles nem tisztán a belet vásárolja meg a mészárosától, hanem a pacalt, orrt, körmöt stb., tehát már a marhának egy részét, a mit azután maga árusítat a piacon. Azért beles minősége fenmarad és akkor is pénzt és munkát ad a portékáért.

Hogy mennyiben indokolt és jogos ez a munka, azt most nem firtatjuk, mert igaza van a mészárosnak, hogy a belet kivenni és lefaggyuzni a beles kötelessége, tehát segédkezzen a feldolgozásnál, sok szól a beles érveleése mellett is, hogy ő belet vett pénzért s minthogy az eladó másképp nem tudja azt neki oda adni, minthogy kiveszi a marhából, hát vegye ki azt maga.

Mindenesetre egymás iránti több jóindulattal és becsüléssel ez a kérdés könnyebben megoldható, mint fölösleges szószaporitással.

Hiszen ez nem is lenne olyan égbekiáltó baj ; de baj az, hogy a mészárosok a bélért évről-évre többet akarnak, munkában többet követelnek és a legnagyobb baj az, hogy a belessel fennálló üzleti összeköttetésüket

nem tekintik üzleti összeköttetésnek, hanem gyerekes rabszolga játéknak és ha a beles nem veti magát alá vakon úgy az ő, mint többi alkalmazottai szeszélyének, akkor félre tesznek minden megbízhatóságot, tisztességet és becsületet és előtérbe tölják a bitorolt hatalmat. Ezt a bitorolt hatalmat az idők folyamán a piszkos konkurrencia csak táplálta és ma már arra a pontra vitte, hogy a béltisztító nem egyéb, mint rabszolgája annak, akitől pénzért vesz, akitől neki félni kell, mert hatalma oly nagy, hogy bármikor megfoszthatja kenyerétől. Szükséges tehát, hogy az általunk kívánt állami intézmény olyan is legyen, mely tompítani képes azt a hatalmat, a nélkül azonban, hogy ezáltal bármelyik fél is jogtalan előnyököt kapjon, vagy jogtalan károsodás érje.

Szükséges ez az intézmény végül, de nem utoljára, közegészségügyi szempontból is.

Vannak ugyanis még nagyobb városok is, mint például Késmárk vagy Csikszereda is, hol egyáltalán nem engedik meg a belek tisztítását, de eltűrik azt, hogy a belet jószág táplálás céljából felhasználhassák. Viszont a legtöbb helyen a legnagyobb szenvedésü kálvária, míg az ember egy telepengedélyt béltisztításhoz elnyerni képes. A hol pedig van, ott rendszerint lanyha a közegészségügyi felügyelet és ha véletlenül valami rendellenest vagy hiányt talál az orvos, kész a 200 koronás büntetés. Vannak városok, hol csak a vágóhídon szabad a belet kitisztítani, másutt pedig ott nem szabad, csak otthon.

Tehát ennek az intézménynek mind ezen kívánalmakat ki kell elégíteni és ezen bevezetés és indokolás után rátérünk magára az intézményre.

(Folytatása következik.)

Bélkereskedő és mészáros.

Nap nap után halmozódnak a panaszok az iránt, hogy a bélkereskedelem konkurrensként lép fel a béltisztítók mellett a nyers belek vásárlásánál. Ha valamelyik bélkereskedő nem képes rávenni egy béltisztítót arra, hogy az illető portékáját neki szállítsa, vagy egy másik bélkereskedőt akar a nyeregből kiűzni, akkor a szerződések idején maga vásárolja össze a belet a mészárosoktól vagy pedig az utóbbi esethetnél a béltisztító vételi szerződéseit magára iratja.

Ez a jogtalan methodus attól eltekintve, hogy törvényellenes, veszedelmes csiráját rejti

magában egy oly szokás elhatalmasodásának, mely nagyban járul hozzá a béltisztítók önállóságának csorbitásához és idővel oda fajulhat ez a szokás, hogy nem lesz többé önálló béliparos, hanem a béltisztítók a bélkereskedők alkalmazottai lesznek, bármennyire is önálló szinezete van a viszonynak.

Mert hiába adta el a béltisztító forma szerint a kikészített belet a kereskedőnek rendes feltételek mellett, a köztük levő viszony még is csak alárendelt, mert a nyersbél nem a béltisztítóé, hanem a kereskedőé, aki azt a mészárosoktól megvette. De meg ez a viszony a legerősebb fegyver a kereskedő kezében a béltisztítóval szemben. Tudjuk azt, hogy ezidő szerint a béltisztítók — különösen télen, a dísznőölések idején lakhelyükön belet adnak el hentesnek, mészárosnak és magánosoknak. Ha már most a bél a kereskedőé, próbáljon abból a beles bármennyit is eladni, mindjárt kész a baj, a kereskedő bármikor a nyakára hághat, mert a törvény szerint sikkasztást követelt el.

Ez a viszony tehát mindenféleképen megforgatva káros és hátrányos az egész iparságra, szigorú kötelességünk tehát, hogy a terjedésének utját vágjuk.

Nézzük tehát, hogy *egyáltalán szabad-e a kereskedőnek a mészárosoktól közvetlenül megvenni a belet és ha már megveszi, van-e annak a szerződésnek jogi ereje?*

A törvény előírja, hogy ipar vagy kereskedelem folytathatására iparigazolvány váltása szükséges, mely iparigazolványban fel van sorolva az üzlet működési köre, melynek gyakorlására ez adatott.

A bélkereskedő nem kaphat igazolványt csakis tisztított állapotban levő beleknek vételére és eladására. Ha azonban az iparigazolványt *nyersbélnek* a vételére és eladására kérné, akkor egyidejűleg *telepengedélyt* is kell kérnie, mert a béltisztítás telepengedélyhez kötött iparág. Így joga van a bélkereskedőnek nyersbelet vásárolni, de csakis ott, ahol ily értelmű iparigazolványa és telepengedélye van. Ez esetben *szerződhet közvetlenül a mészárosokkal, de saját nevére kiállított iparigazolványt kell abban a városban váltania, saját tisztítótelepet kell fentartania és arra a telepengedélyt saját neve alatt kikérni.* Ha ezt *nem teszi*, hanem csak összevásárolja a belet a mészárosoktól és azt a béltisztítónak átadja, már *nem az övé többé a bél*, mert a vételi szerződéseket a béltisztítóra engedmé-

nyezte. A törvény, illetve curiai döntvény alapján a vételi szerződések engedményezés útján átruházhatók, de ez esetben a vételből származó jogoktól az engedményező elesik. Ily esetben a béltisztító a reá engedményezett béllal szabadon rendelkezik és csakis — szerződés esetén — az ő vevőjével, tehát a kereskedővel szemben van sommás kötelezettsége.

Ha a bélkereskedő abban a városban, ahol a belet a mészárosoktól megvette, vagy egyáltalán üzlettelepén sem rendelkezik olyan iparigazolvánnyal, mely nyersbelek vételére is feljogosítja, az egész vétel, még engedményezés mellett is, nemcsak semmis, hanem az illető ellen még iparkihágási per is indítható.

Minthogy a szakma érdekeit és különösen a béltisztítók szabadságát és önállóságát alapjában veszélyezteti az a helyzet, hogy a bélkereskedők a mészárosoktól közvetlenül vásárolják meg a nyersbelet és azt tisztítási céllal adják át a béltisztítóknak, szigorúan ügyelni fogunk arra, hogy ilyen eset elő ne adja magát. Több ilyen helyünk van már előjegyzésben, ahol a pacifikálás munkáját megkezdjük és a törvénysértők ellen a legkíméletlenebbül fogunk eljárni. Reméljük, hogy ebben segítségünkre lesznek a béltisztítók, de meg a korrektül gondolkozó bélkereskedők is, mert nekik sem lehet érdekük sem a béltisztítók függetlenségének megtörése, sem az éhietlenség hamis törvény magyarázása.

Román Sándor.

Szemétdomb.

Hozzá szoktunk már, hogy minden piszok, minden rágalom, minden aljasság melegágyra találjon a „Bélipar“ disznóhizlaldáján. Hosszu ideig tudomást sem vettünk Bényeiékről, mert azt hittük, hogy észhez térnek és majd csak találnak olyan témákat lapjuk részére, ami érdeklí a beleseket. De hát nem találnak, mert 8 kis oldalos lapjukból 3 és fél oldal nyomdai hirdetés, 3 oldal piszkolódás és 1 és fél oldal van szánva a bélkereskedők dicséretének. Sajnáltni való, hogy egy „szaklap“ még a hivatását sem képes felfogni és ahelyett, hogy energikusan, szókimondóan védené annak a pár embernek érdekeit is, kik lapjára talán előfizettek, még tanácsokat is ad (mint pl. Dóka Sándor béltisztítónak Hajduböszörményben) anélkül, hogy ismerné a viszonyokat, mert ugyanakkor ő is belátja azt, hogy nem ismerős a viszonyokkal. Pedig fenét nem ismerős; hiszen vi-

gékedni is akart a szegedi cégnek egy időben, sőt többen látták is Bényeinek vonatkozó leveleit, mikor az alakuló közgyűlés előtt betekintést engedünk azokba a levelekbe.

De hát ez Bényeinek smafu, ő hizeleg magának, hogy mi meghalunk, a lapunk megszűnik és a béltisztítók mind elpartoltak tőlünk. Nos hát szerkesztő ur, csak érdeklődjön az itteni postahivatalnál, majd megláthatja, hogy melyik lapnak jön több előfizetés, a magáénak-e vagy a mienknek? Mert nekünk bizonyára nem hinné el, hogy hogy állunk!

Kijelentjük, hogy Bényei Jánossal lapunk hasábjain most utoljára foglalkozunk. Irhat ő amit akar vagy tud, mi arra reagálni nem fogunk, mert nem szennyezzük be a szakmát és nem fognak örülni ellenségeink, hogy Bényeit piszkálásra ugratván, majd eltérítenek munkánktól. Bényei csak ugráljon és piszkolódjon, a szakma emberei majd megadják méltó jutalmát. Ma már mindenki tisztában van azzal, hogy Bényei nem a béltisztítók, hanem a bélkereskedők érdekeit védené, ha lehetne és csak azért piszkolódik, hogy mi munka helyett vele piszkolódjunk. Azonban nagyon rosszul számított, mert a karaván tovább megy, bármennyire is ugat a kutya.

Minthogy ismerjük a szelet, mely az újabb piszkot hozta a szemétdombra, kénytelenek vagyunk a szegedi bélkereskedő céggel is ez alkalommal leszámolni.

A szegedi bélüzletet egy fiatal, sikkes pénzintézet, a szabadkai leszámoló-bank alapította. A cég kilépett egyik tulajdonosa Reichmann Sándor a szabadkai bélüzlet tisztviselője volt, hol Havas Ferenc is alkalmazásban állott. Havas Ferenc a szabadkai bélüzlet alkalmazásából 1910 július havában kilépett, de már hónapokkal előbb munkaköre nem volt, csak lógott. Akkoriban alakult Szabadkán a Leszámitoló-bank (nem azonos a budapesti Leszámitoló- és Pénzváltó-bankkal) és annak igazgatója Heisler Vilmos, ki mint a szabadkai bélüzlet egyik igazgatósági tagja és Havas Ferencnek rokona, nem volt képes Havast állásában megtartani, akiért exponálta magát, levonta ebből a konzekvenciákat, kilépett a szabadkai üzlet igazgatóinak sorából és megalakította a szegedi üzletet. Reichmann a fényes ígéreteknek és szép kilátásoknak reményében az utolsó percben ugrott bele az üzletbe és az utolsó percben, 1910 augusztus 31-én délután 4 órakor beadta lemondását állásáról. Az üzlet 1910 szeptember elején lett bejegyezve. Mint

bank alapítás, az üzlet tőkéről a leszámítoló-bank gondoskodott, illetve csak annak igazgatója, Heisler Vilmos, mert erre Reichmannal szemben írásbelileg kötelezve volt. A cég két tulajdonosa tehát váltókat adott át Heisler Vilmosnak és minthogy ezek a váltók csak váltók voltak, azokat a banknak egy másik igazgatósági tagja, Holtzer Dániel forgatta; az így kistafirozott váltókat Heisler a bankja által leszámította. Így ment az addig, míg a vállalat a bankkal szemben már 150 160.000 korona váltótartásban állott. Minthogy az üzlet fenntartása, belső bajok folytán is (az egyetértés a két tulajdonos között nem volt meg) lehetetlennek látszott, Reichmann az üzletből kilépett annál is inkább, mert maguk a bélkereskedők is vonakodtak az üzlet átvételébe belevágni, tudván, hogy az nem életképes.

Nevezett bank vette át most a szegedi üzletet, melyet Havas vezet tovább, de már egynehányszor úgy volt, hogy részvénytársasággá fog átvedleni, ami úgy látszik nem megy egészen simán.

Azóta persze, hogy Reichmann a cégből kilépett, a piszkos rágalmazókkal tapsol Bényei is, de mi csak mosolygunk azon és elálmodunk Bényeinek egy levelén, melyet egyszer szerkesztőnkhez írt, melyben azt ajánlotta, hogy vonjuk bele a béltisztítók mozgalmába a bélkereskedőket is, ami nagy előnye lesz a szegedi cégnek, mert „azért gondunk lesz Deutsch, Braun, Krausz stb. még egynehány ilyen bélkereskedőre.“ Mosolygunk és elálmodunk azon, hogy milyen rövidlátók és erkölcstelenek az emberek. Bényei azelőtt lehurrogta Havast, ma egy követ fujnak, megfojtotta volna Deuschot, Braunt és Krauszt stb., ma pedig . . . ma pedig . . . jüjj! de émélyeg a gyomrom . . .

Most aztán ne kiabáljunk többet urak, hanem ha hazudunk és tisztázni akarják magukat, tessék sajtópert indítani.

Sok kellemetlenségnek vehetjük elejét, ha otthon állandóan egy palack valódi **Ferencz József**-keserűvizet tartunk, mert a gyomor megbetegedésénél ez a legmegbízhatóbb segítség. A „Ferencz József“-viz a **sok év** vagy **szesz-élvezet által előidézett bajokat** gyors és kiméletes módon gyógyítja és ezáltal előnyösen különbözik minden más hashajtószertől. Ez oknál fogva az orvosok is legtöbbször becsülik.

Iparos és segéd közti viszony

Írja: Ügyvéd.

(Folytatás.)

Az iparos köteles: 1. tanoncát azon iparágban, melyet üz, kiképezni, jó erkölcsre, rendre és munkásságra szoktatni; 2. időt engedni és felügyelni arra, hogy a tanonc vallása ünnepnapjain az isteni tiszteletet látogassa; 3. tanoncát az iskolába járassa, ott, ahol tanonciskola van, a tanonciskolába járásra szorítani; 4. ha a tanonc háznépéhez tartozik, betegség esetén ápolásban részesíteni; 5. a szülőket, illetőleg a gyámot és a tanítót is a tanonc megbetegedéséről értesíteni.

Az iparos tanoncát csak az iparüzlethez tartozó munkáknál alkalmazhatja, cselédszolgáltatokra nem kötelezheti és tartozik felügyelni, hogy a tanonc a háziak vagy segédek által ne bántalmaztassék. Éjjeli munkára 16 éven alóli tanoncok egyáltalában nem alkalmazhatók.

A tanonc az iparosnak, a reája bizottakban engedelmességgel tartozik és ha az iparos házában étellel és lakással láttatik el, 18 éves koráig az ő házi fegyelme alatt áll.

A tanviszony befejeztével az iparhatóság a tanoncnak bizonyítványt állít ki.

A tanviszony megszűnik:

a) ha az iparos, vagy tanonc meghal; — feltevé, hogy az iparos üzletvezetőt nem tart és hogy ennek következtében üzlete megszűnik; b) ha a tanonc védkötelezettségének teljesítésére behivatik, vagy munkaképtelenné válik; d) ha az egyik fél 4 hétnél tovább tartó szabadságvesztés büntetésre ítéltetik; e) ha az iparostól a tanonctartási jog elvonatik.

A tanviszony a szerződésileg megállapított tanidő lefolyta előtt törvényes okból azonnal felbontható, de felmondással is megszüntethető. A felmondás 15 nap.

A tanviszony megszűnése az iparhatóságnál bejelentendő.

A szökevény tanonc az iparos kívánságára a helybeli iparhatóság által visszavezethető.

(Vége.)

Juhszátlingot legmagasabb áron vásárolunk béltisztítóktól. Ajánlatok „Szátling“ jeligére a kiadóhivatalba küldendők.

Husdrágaság a régi világban.

Az elsőrendű életszükségletek hiányát a multban még úgy sem voltak képesek kipótolni az emberek, mint manapság, amikor egy hatalmasra fejlett gazdasági élet fedezete alatt állanak. Ha ma meg is drágul valami, még mindig juthatni egy pótláshoz, ám a multban, amikor a kereskedelem és a közlekedés szűk méretekbe szorultak a nyerstermeléssel szemben, — sehogysé. A husinség a mai világban, husdrágaságot jelent csupán, míg a multban inséget, teljes hiányt a szó szoros értelmében.

Az emberek akkor is a hatósághoz fordultak segélyért, csak úgy mint manapság, azonban sokkal több eredménnyel, mint manapság, mert a hatóság még nem nőtt annyira a polgárság feje fölé és nem a voksok megtartása volt az első teendője.

Inség ellen, amikor minden elfogyott, természetesen tehetetlen volt a hatóság is, azonban a kapzsi kereskedők és mészárosok zsákmányoló törekvései ellen volt egy igen üdvös fegyver a kezében, tudniillik az árak hatósági szabályozása. Ezt is meg igyekeztek kerülni a mészárosok, mert például a hatóság csak a kifejlett marha husának árát szabta meg, míg a növendékmarháét, borjuét a mészárosokra hagyta. A mészárosok erre azt cselekedték, hogy a kifejlett marhát kinevezték borjuvá, vagyis a marhahust mint borjut mérték ki. Ez ellen felszólalt a fogyasztó közönség, de nem sok eredménnyel, mert felvetődött az a kérdés, hogy meddig borju a borju? Erre nézve természetesen nem tudtak megegyezésre jutni, a hatóság pedig minden bölcsessége mellett sem merte kimondani a szentenciát, hogy meddig borju a borju és mikor kezd el marhává lenni.

Ez elég humoros dolog volt, de a helyzetet nem sokat lendített. Máskor azonban sikeresebben járt el a hatóság. Vágbeszterce városa például az Ur 1506-ik esztendejének januárius havában nagy husdrágaságba keveredett. A böles magisztrátus erre megbizta a város biráját és két esküdtet, hogy maguk vágjanak marhát. Ám a nevezett bölcsek nem tudtak hozzá, mire a városi tanács azt az utasítást adta nékiök, hogy gondoskodjanak arról, hogy a mészárosok következőképen járjanak el:

Amikor letaglózták a marhát, nyuzzák meg, vegyék ki a belső részeit, a fejét és lábait pedig vágják le. Amikor ezzel megvannak, tegyék a hust mérlegre. Most aszerint, amennyit a hus nyom, megállapítandó a hus ára fontonkint. Kimondatik, hogy a mészáros csakis a tiszta hus után szedhet pénzt. A faggyu meg a bőr egészen a mészárosé nyereség fejében, a belső részeknek pedig csak a fele. A másik fele a próbavágásnál szereplő bizottságé: a biróé, két esküdté és a két ellenőrző polgáré. A marha nyelve alamizsnakép a diákokra száll. Ha a mészáros ezt nem akarná, úgy annyi hust tartozik adni a nyelv helyett, amennyit ez megér.

Hogy ez a hatósági intézkedés megszüntette-e a husdrágaságot, arról nem szól a krónika. Nem valószínű, mert a husdrágaságnak nemcsak a mészárosok voltak az egyedüli okai.

Más helyen a nép valósággal fellázad a halatlant drágaság miatt, amelyet aztán erőszakkal

nyomtak el a hatóságok. Ezt sikerrel cselekedték, mert a lázongást el lehet nyomni erőszakkal, míg a drágaságot nem. Különösen felszökött a hus ára 1515—1516-ban, aminek az oka az alig lezajlott parasztlázadás lehetett. Ez időben a husarak elérték a maiak háromszorosát, de voltak vidékek, ahol aranyért sem lehetett hushoz jutni.

A külföld sem állott jobban mint mi. Nürnbergben 1511-ben a hus fontjának ára két tallér volt. Augsburgban 1520-ban 50 schillinget fizettek egy kis darab husért, ahogy egy jámbor szücsmeister elpanaszolja. Már most csak az a kérdés, hogy mit tartott kis darabnak a nagyétü német iparos.

A husarak a maximumot a harminc éves háboru idején érték el Európában, tehát a XVII. század első felében. Oly nagy volt a drágaság mindenben, hogy az emberek faháncsot öröltek lisztjük közé, Pferdinger Wolfgang heilbronni rézöntő, aki vagyons ember lehetett, arról panaszkodik 1635-ben, hogy egy süldő-malacért két arany forintot szednek a kalmárok, egy pulykáért ugyanannyit. Egy font sovány marhahus két tallér és hat schilling, borjuhust pedig egyáltalán nem lehetett kapni.

A piaci árak tehát mindig a termelési és politikai viszonyoktól függöttek, a nyereszkeskedési hajlam csak ideig-óráig tudta felverni az árakat. Bizonyos, hogy mi nem éljük a legkönnyebb és legolcsóbb idöket, de ha olykor vissza-vissza nézünk a multakba, úgy meg tudjuk állapítani, hogy nincs a legrosszabb dolgunk. Mert ha drága is az élelmiszer, pénzünkért hozzá tudunk jutni, de a mult embere sokszor pénze mellett nélkülözni volt kénytelen.

Felelős szerkesztő: ROMÁN SÁNDOR.

Kiadja a szerkesztőség.

Állásközvetítő!!

Ezen rovatot lapunk előfizetői **ingyen** vehetik igénybe. Nem előfizetőknek 1 egy mézős hirdetés **1 koronába** kerül. Ajánlatoknál kérjük mindig lapunkra hivatkozni.

Egy jó családból való **F I U béltisztító-tanoncnak** teljes ellátással felvétetik. Ajánlatok „Hajdunánás” jelige alatt a kiadóhivatalba küldendők.

Béltisztító-segéd kerestetik, ki németül vagy horvátul beszél és nőtlen. Cim a kiadóhivatalban.

Fiatall béltisztító-segéd kerestetik. Cim a kiadóhivatalban.

Béltisztító-segéd kerestetik. — Ajánlatok „Bosznia” jeligére a kiadóhivatalba küldendők.

Egy jó béltisztító állomást

ajánlanak egy kartársnak 50
korona tiszteletdíj ellenében.

Ajánlatokat „K. B.” jelígre kérek
a kiadóba.

Alakulóban levő magyar

hártya-gyár

8 fillérért veszi darabonként a rozsdá-
és zsirmentes hártyákat.

Ajánlatokat „HÁRTYAGYÁR” jelíge
alatt továbbit a kiadóhivatal.

Borjagyomrot és sertésbelet legmagasabb áron veszek.

Ajánlatokat kérek, csakis béltisztítóktól „Kész-
pénz” jelígen a kiadóba.

JUHPONSZAKLIT

sózott és szárított állapotban
legmagasabb áron veszünk.

Czím a kiadóhivatalban.

Faggyut, szárazat és olvasztottat,
ugyszintén jól kezelt
sertés-szört,

továbbá kos-szarvat és patát
a legjobb áron vesz

Tóth Imre béltisztító, Szeged,
Viola-utca 5. szám.

Csomagoló-jutát,

zsákok, bélkötöző-zsineget, vízmentes ponyvát
és kötényeket legolcsóbban vásárol

Weitzenfeld és Társánál

(SZABADKAI KENDERIPAR)

Szabadkan, Bercsényi-utca 73. szám a.

Telefon-szám : 1—90. — Telefon-szám : 1—90.

Kérjük t. olvasóinkat, hogy hirdetőinkkel való érintkezés vagy rendelés
esetén lapunkra hivatkozni sziveskedjenek.

Iparsó béltisztítók részére

a Magyar Királyi Sójövedék Vezérügynöksége
BUDAPEST, V. ker., Váci-körut 32. szám

utján kapható, ahol az iparsó engedélye-
zésére és beszerzésére vonatkozó felvilágo-
sítást mindenki **díjmentesen** megkaphatja.